

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum mutua inhæsiõ sit eius effecus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

effectiue: sed quia unio nota cōiter non est nisi realis, dicitur quod amor est vis unitiua, & quod est magis unitiua quod cognitio, quae omnia sunt vera, referendo ad unionē realem: & sunt uera, referendo ad effectus separatos a causis. Effectus nō formales a causis nō feceruntur, unde in litera non respōdetur argumento secundum unionē, quae est effectus formalis, sed preponitur amor secundum unionē finalem & effectibile, quae est realis: quasi diceret, quod licet formalis unio cognitio sit maior secundum se formali amoris unione, quia tñ sit in fra unionē similitudinis, minor est simpliciter unione amoris, claudente in sui latitudine unione realē.

In pa. 2. & c. in par. 1. declinando ad fin.

c. 6. circa fi. to. 1. & li. 2. retrat. c. 6.

e. 10. parum a prin. to. 3.

q. pr. ar. 3.

c. 3. post medium to. 5.

ad 2. arg. p. c.

le in actu, & intellectus in actu fit intellectiuium in actu, non autem amans in actu fit amatum in actu: ergo unio magis est effectus cognitionis, quam amoris.

SED CONTRA est, quod dicit Dion. 4. cap. de * diu. no. quod amor quilibet est uirtus unitiua.

RESPON. Dicendum, quod duplex est unio amatis ad amatum. Vna quidem s'm rem, puta, cum amatum praesentialiter adest amanti. Alia uero s'm affectum, quae quidem unio cōsideranda est ex apprehensione praecedente: nā motus appetitiuus sequitur apprehensionē. Cū autē sit duplex amor. scōcū piscētia, & amicitia, uterque procedit ex quadā apprehensione unitatis amati ad amantem: cū n. aliquis amat aliquid, quasi concupiscēs illud, apprehēdit illud quasi pertinens ad suum bene esse. Similiter cū aliquis amat aliquē amore amicitiae, uult ei bonū, sicut & sibi uult bonum: unde apprehendit eum, ut alterum se, inquantū s. uult ei bonum, sicut & sibi ipsi: & inde est, quod amicus dicitur esse alter ipse. Et Augu. dicit in 4. * Cōf. Bene quidam dixit de amico suo, dimidium animae suae. Primam ergo unionem amor facit effectiue, quia mouet ad desiderandum, & quarendum praesentiam amati, quasi sibi conuenientis, & ad se pertinētis. Secundam autem unionem facit formaliter, quia ipse amor est talis unio, uel nex. unde Augu. dicit in 8. * De Trin. quod amor est quasi iunctura quaedam duo aliqua copulans, uel copulare appetens, amantē s. & quod amatur. Quod n. dicit copulans, refertur ad unionem affectus, sine qua nō est amor: quod uero dicit copulare intēdens, pertinet ad unionē realē.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod obiectio illa procedit de unione reali, quae quidem requirit dilectio sicut causam, desiderium uero est in reali absentia amati: amor uero & in absentia, & in praesentia.

AD SCVNDVM dicendum, quod unio tripliciter se habet ad amorem. Quaedam enim unio est causa amoris, & haec quidem est unio substantialis, inquantum ad amorem, quo quis amat seipsum; quantum uero ad amorem, quo quis amat alia, est unio similitudinis, ut * dictum est. Quaedam uero unio est essentialiter ipse amor, & haec est unio s'm coaptationē affectus, quae quidem assimilatur unioni substantiali, inquantum amans se habet ad amatum, in amore quidem amicitiae, ut ad seipsum, in amore autem concupiscentiae, ut ad aliquid sui. Quaedam uero unio est effectus amoris, & haec est unio realis, quam amans quaerit de re amata, & haec quidem unio est secundum conuenientiam amoris. ut enim Philosophus dicit secundo * Polit. Aristophanes dixit, quod amantes desiderarent ex ambobus fieri unum: sed quia ex hoc accideret aut ambobus, aut alterum corrumpi, quaerunt unionem quae conuenit, & decet: ut scilicet simul conuersentur, & simul colloquantur, & in aliis huiusmodi coniungantur.

AD TERTIVM dicendum, quod cognitio perficitur per hoc, quod cognitum unitur cognoscenti s'm suā similitudinem: sed amor facit quod ipsa res, quae amatur, amanti aliquo modo uniatur, ut * dictum est: unde amor est magis unitiuius, quam cognitio.

ARTICVLVS II.

Vtrū mutua inhaesio sit effectus amoris.

AD SCVNDVM sic proceditur. Vt quod amor non causet mutua inhaesio, scilicet ut amans sit in amato, & econuerso. Quod enim est in altero, continetur in eo, sed non potest idē esse continens & contentum. ergo per amorem non potest causari mutua inhaesio, ut amatum sit in amante, & econuerso.

¶ 2. Praeterea. Nihil potest penetrare in interiora alicuius integri, nisi per aliquam diuisionem. sed diuide-re quae sunt secundum rem coniueta, non pertinet ad appetitum, in quo est amor, sed ad rationē. ergo mutua inhaesio nō ē effectus amoris.

¶ 3. Praeterea. Si per amorem amans est in amato, & econuerso, sequetur quod hoc modo amatum unia-tur amanti, sicut amans amato: sed ipsa unio est amor, ut * dictum est. ergo sequitur quod semper amans ametur ab amato, quod patet esse falsum. non ergo mutua inhaesio est effectus amoris.

SED CONTRA est, quod dicitur i. Ioan. 4. Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Charitas autem est amor Dei: ergo eadem ratione quilibet amor facit amatum esse in amante.

RESPON. Dicendum, quod iste effectus mutuae inhaesiois potest intelligi & quantum ad uim apprehensiuam, & quantum ad uim appetitiuam. Nam quantum ad uim apprehensiuam, amatum dicitur esse in amante, inquantum amatum immoratur in apprehensione amantis, secundum illud Philip. 1. Eo quod habeam uos in corde. Amans uero dicitur esse in amato secundum apprehensionem, inquantum amans non est contentus superficiali apprehensione amati, sed nititur singula quae ad amatum pertinent, intrinsecus disquirere. & sic ad interiora eius ingreditur, sicut de spiritu sancto, quod est amor Dei, dicitur i. ad Cor. 2. quod scrutatur etiam profunda Dei. Sed quantum ad uim appetitiuā, amatum dicitur esse in amante, prout est per quandam complacentiam in eius affectu, ut uel delectetur in eo, aut in bonis eius apud praesentiam, uel in absentia per desiderium tendat ipsum amatum per amorem concupiscentiae, uel in bona quae uult amato eius per amorem amicitiae, id quod ex aliqua extrinseca causa, sicut cū aliquis desiderat aliquid per alterum, uel cum aliquis uult bonum alteri per aliquod aliud, sed per complacentiam amanti interiorius radicata. unde & amor

¶ Super questionis uiginti octauae, articulum secundum.

In articulo secundum eiusdem uiginti octauae questionis aduerte tria, primo, quod quia amor in modo essendi per apprehensionem addit moram in amante, & percurtationem amati: ita quod non quaecumque apprehensio est effectus amoris, sed apprehensio quasi continua, & percurtata. Et ex prima conditione ponitur amatum in amante, ex secunda econuerso secundum apprehensionem. Secundo, quod in affectu commune est amori amicitiae & concupiscentiae, quod amatum constituitur in amante per complacentiam interiorius radicatum ipsius amati.

In eo enim quod complacet sibi interiorius amans de concupito, uel amico, in eo sunt, & hoc etiam respondent morae in apprehensione. Diuersimode autem amans constituitur in amato secundum utrumque e amorem, ut in litera dicitur: quia in concupiscentia constituitur in eo per affectum perfectae possessionis illius: in amicitia uero per affectum ad amicum & sua, ut ipse semet amicus: & ambo respondent percurtationi in apprehensione. Tertio, quod si hi modi mutuae inhaesiois in affectu diligenter considerentur, uidebitur quod proportionales sunt: & quod sicut in apprehensione modo unica apprehensio secundum duas eius conditiones utrumque constituit, ut declarauimus: ita in amore. Amans quippe aliquid amore concupiscentiae amat illud alteri, siue ille alter sit ipsemet amans, siue alter. In hoc autem sunt duo, scilicet complacentia illius concupiti, alioquin non amaret: & affectatio habendi, utendique illi, & ex complacentia amatum in amante

In q. 66. ar. 1. ad 1. & 2.

Lib. 9. ca. 3. & li. 2. ca. 4. & 6.

n. cor.

2. q. 1. ar. 1. & 2. q. 4. ar. 1. & 2. q. 5. ar. 1. & 2. q. 6. ar. 1.

Ar. 1.

c. 4. in dicitur ad fin.

amante constituitur, ex affectu perfecte habendi & econuerfo. Egre dicitur enim amans ad ipsum tali affectu. amans quoque amicitia amore amat amicum ut se ipsum. In hoc autem includuntur duo, primo, quod amans transit in personam amici: secundo quod amicus transit in personam amantis. Ex hoc enim quod amat amicum propter ipsum amicum, uult etiam seipsum praebere quomodo potest: ac per hoc ipse transit in amicum uoluntate, affectu, ac passione: ita ut bene, uel male afficiatur, sentiatque amico sentiente. Ex hoc uero, quod amat amicum ut seipsum, ponitur amicus ut ipse: & sic amicus transit in personam amantis. & hoc pertinet ad complacentiam. Complacentem ut ipsemet, & sic in utroque amore egressus affectus in amatum constituit in eo. Ingressus autem amat per complacentiam in amantem, ut ipse in amicitia, uel aliquid sui concupiscit, constituit econuerfo amatum in amante.

lib. 9. Ethic. ca. 3. a med. & lib. 2. Rhet. 10. ca. 4. to. 5. & 6.

dicitur intimus, & dicitur uiscera charitatis. Econuerfo autem amans est in amato, aliter quidem per amorem concupiscentia, aliter per amorem amicitia. Amor namque concupiscentia non requiescit in quacunque extrinseca, aut superficiali ademptione, uel fruitione amati, sed quaerit amatum perfecte habere, quasi ad intima illius perueniens. In amore uero amicitia, amans est in amato, in quantum reputat bona, uel mala amici, sicut sua, & uoluntatem amici sicut suam, ut quasi ipse in suo amico uideat bona, uel mala pati, & affici. & propter hoc, proprium est amicorum eadem uelle, & in eodem tristari & gaudere secundum Philosophum in 9. Eth. & in 2. Rhet. ut sic in quantum quae sunt amici, estimat sua, amans uideatur esse in amato, quasi idem factus amato: in quantum autem econuerfo, uult & agit propter amicum, sicut propter seipsum, quasi reputans amicum idem sibi: sic amatum est in amante. Potest autem & tertio modo mutua inhaesio intelligi in amore amicitia, secundum uiam redamationis, in quantum mutuo se amant amici & sibi inuicem bona uolunt, & operantur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod amatum continetur in amante, in quantum est impressum in affectu eius per quandam complacentiam; econuerfo uero, amans continetur in amato, in quantum amans sequitur aliquo modo illud, quod est intimum amati. nihil enim prohibet diuerso modo esse aliquid continentis, & contentum: sicut genus continetur in specie, & econuerfo.

AD SECUNDVM dicendum, quod rationis apprehensio praecedat affectum amoris: & ideo sicut ratio diligitur, ita affectus amoris subintrat in amatum, ut ex dictis patet.

AD TERTIVM dicendum, quod illa ratio procedit de tertio modo mutuae inhaesiois, qui non inuenitur in quolibet amore.

ARTICVLVS III.

Utrum ecstasis sit effectus amoris.

2. 2. q. 17. ar. 1. 2. & 3. di. 27. q. 4. art. 1. ad 4. & ver. q. 17. ar. 2. ad 9. & con. 1.

AD TERTIVM sic proceditur. Vbi quod ecstasis non est effectus amoris. Ecstasis enim quandam alienationem importare uidetur, sed amor non facit alienationem: sunt enim amantes interdum sui compotes, ergo amor non facit ecstasim.

¶ 1. Praet. Amans desiderat amatum sibi uniri. magis ergo amatum trahit ad se, quam etiam pergat in amatum extra se extensum.

Ar. 1. & 2.

¶ 2. Praet. Amor unit amatum amanti, sicut dictum est. Si ergo amans extra se tendit, ut in amatum pergat, sequitur quod semper plus diligit amatum, quam seipsum: quod patet esse falsum. non ergo ecstasis est effectus amoris.

ca. 4. in part. declinatio ad finem.

SED CONTRA est, quod Dion. dicit 4. c. de diuino. quod diuinus amor ecstasim facit, & quod ipse Deus propter amorem est ecstasim passus. Cum ergo quilibet

A amor sit quaedam similitudo participata diuini amoris, ut ibidem dicitur, ubi quod quilibet amor causet ecstasim.

cod. c. 4. de diu. nomi.

RESPON. Dicendum, quod ecstasim pati aliquis dicitur, cum extra se ponitur, quod quidem contingit, & in uim apprehensiuam, & secundum uim appetitiuam. Secundum quidem uim apprehensiuam aliquis dicitur extra se poni, quoniam ponitur extra cognitionem sibi propriam, uel quia ad superiorem sublimatur, sicut hominibus eleuatur ad comprehendenda aliqua, quae sunt supra sensum & rationem, dicitur ecstasim pati, in quantum ponitur extra naturalem apprehensionem rationis & sensus: uel quia ad inferiora deprimitur, puta, cum aliquis in furiam, uel amentiam cadit, dicitur ecstasim passus. Secundum appetitiuam uero partem dicitur aliquis ecstasim pati, quoniam appetitus alicuius in alterum fertur, exiens quodammodo extra seipsum, primam quidem ecstasim facit amor dispositiue, in quantum facit meditari de amato, ut dictum est: intentam autem ecstasim facit amor directe, simpliciter quidem amor amicitiae, amor autem concupiscentiae non simpliciter, sed secundum quid. Nam in amore concupiscentiae quodammodo fertur amans extra seipsum, in quantum non contentus gaudere de bono quod habet, quaerit frui aliquo extra se, sed quia illud extrinsecum bonum quaerit sibi habere, non exit simpliciter extra se, sed talis affectio in fine infra ipsam concluditur. Sed in amore amicitiae affectus alicuius simpliciter exit extra se, quia uult amico bonum, & operatur bonum, quasi gerens curam & prouidentiam ipsius propter ipsum amicum.

art. praeced.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod illa ratio procedit de prima ecstasi.

AD II. dicendum, quod illa ratio procedit de amore concupiscentiae, quod non facit simpliciter ecstasim, ut dictum est.

In corp. art.

AD TERTIVM dicendum, quod ille qui amat, in tantum extra se exit, in quantum uult bona amici, & operatur, non tamen uult bona amici magis quam sua. unde non sequitur quod alterum plusquam se diligit.

ARTICVLVS IIII.

Utrum zelus sit effectus amoris.

¶ Super quest. vigesima octaua. articulum quartum.

AD QUARTVM sic proceditur. Videtur, quod zelus non sit effectus amoris. Zelus enim est contentio principum. Unde dicitur v. ad Cor. 3. Cum sit inter uos zelus & contentio &c. sed contentio repugnat amori, ergo zelus non est effectus amoris.

¶ 2. Praet. Obiectum amoris est bonum, quod est communicatiuum sui: sed zelus repugnat communicationi. ad zelum enim pertinere uidetur, quod quis non patitur consortium in amato: sicut uiri dicuntur zelare uxores, quas nolunt habere communes cum ceteris. ergo zelus non est effectus amoris.

¶ 3. Praet. zelus non est sine odio, sicut nec sine amore. dicitur enim in Pl. 72. Zelauit super iniquos. non ergo debet dici magis effectus amoris, quam odij.

SED CONTRA est, quod Dion. dicit 4. c. De diuino. quod Deus appellatur zelotes, propter multum amorem quem habet ad existentia.

Mal. q. 10. ar. 1. ad 11.

Articulo tertio omisso, in quarto scito, quod cum zelus sumatur dupliciter. scilicet causaliter pro feruenti dilectione, & formaliter pro tristitia deficiendi sibi, uel amicitiae, ut in 2. Rhetorice c. 18. & inferius pluries patet, hic sumit proprie. Ad huiusmodi namque tristitiam spectat & zelus concupiscentiae, & amicitiae. ille enim tristatur de defectu singularitatis, uel excellentiae, uel quietis fructuosis: iste de defectu alicuius boni amico. Et utriusque tristitia ex amore oppositi boni procedit, & contra ingentes huiusmodi mala sollicitat.

ca. 4. in parte. i. paulo ante finem.

RESPON. Dicendum, quod zelus quocumque modo sumatur, ex intentione amoris puenit. Manifestum est